

Reformatsioon

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 2

Tallinn, 12. jaanuaril 1937

III aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Lhk.
PÕLLUMAJANDUS	
Elusloomade hindade liikumine 1936. a.	22
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Karusloomade kasvatus ning väliskaubandus	24
Majandusloenduse eelõid	26
Raudteetulud ja -tegevus oktoobris 1936. a.	26
Lühimuudised	27
LAEVANDUS	
Laevade prahiturg	27
Tallinna sadam detsembris 1936. a.	28
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	29
Põllumajanduslik väljavedu	29
Juustuturg	29
Peekoniturg	30
Tapaloomade ja lihaturg	30
Piimaturg	31
Teraviljaturg	31
Linaturg	32
Kartuliturg	32
Aedviljaturg	32
Kalaturg	33
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Veojõu ja transpordi mehaniseerimine Läti põllumajanduses	34
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	36
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Ülevaade ungari majandusest	37
Briti väliskaubandus novembris ja 1936. a. esimese 11 kuu kestel	37
Inglise-Argentiina kaubandusteping	38
Varustusraskusi Saksas	38
Angerjate sisseveo toll Saksas	39
Soome metsamüügid	39
Olukord viljaturul	39
11 kuu väliskaubandus	40
Ekspordipreemiad	40
Kauba päritolununnistused Soome ja Läti vahel	40
Taani osa Saksas põllumajandussaaduste kogumispordis	40
Taani osa Inglise põllumajandussaaduste kogumispordis	40

	Page
AGRICULTURE	
<i>Movement of Prices at Fairs in 1936 . . . . .</i>	22
INDUSTRY AND TRADE	
<i>Growing of Fur Animals, and Foreign Trade in Furs . . . . .</i>	24
<i>Preliminary work for the Economic Census . . . . .</i>	26
<i>Activity and Revenue of Railways in October 1936 . . . . .</i>	26
<i>Sundry Information . . . . .</i>	27
SHIPPING	
<i>Freight Market . . . . .</i>	27
<i>Tallinn Harbour in December 1936 . . . . .</i>	28
AGRICULTURAL MARKETS	
<i>Butter Market . . . . .</i>	29
<i>Exports of Agricultural Products . . . . .</i>	29
<i>Cheese Market . . . . .</i>	29
<i>Bacon Market . . . . .</i>	30
<i>Cattle and Meat Market . . . . .</i>	30
<i>Milk Market . . . . .</i>	31
<i>Grain Market . . . . .</i>	31
<i>Flax Market . . . . .</i>	32
<i>Potato Market . . . . .</i>	32
<i>Vegetable Market . . . . .</i>	32
<i>Fish Market . . . . .</i>	33
FOREIGN COUNTRIES	
<i>Mechanisation of Transportation in Latvian Agriculture . . . . .</i>	34
INFORMATION PART	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return . . . . .</i>	36
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
<i>Survey of Economic Conditions in Hungary . . . . .</i>	37
<i>British Foreign Trade during November and First 11 Months of 1936 . . . . .</i>	37
<i>Anglo-Argentinian Trade Agreement . . . . .</i>	38
<i>Difficulties of Securing the Required Food Supplies in Germany . . . . .</i>	38
<i>Import Duty on Bels in Germany . . . . .</i>	39
<i>Finnish Timber Sales . . . . .</i>	39
<i>Conditions on Grain Market . . . . .</i>	39
<i>Foreign Trade for 11 Months . . . . .</i>	40
<i>Export Premiums . . . . .</i>	40
<i>Certificates of Origin of Merchandise between Finland and Latvia . . . . .</i>	40
<i>Denmark's Share in the Total Imports of Agricultural Produce in Germany . . . . .</i>	40
<i>Denmark's Share in the total Imports of Agricultural Produce in England . . . . .</i>	40

PÕLLUMAJANDUS

ELUSLOOMADE HINDADE LIKUMINE 1936. a.

MOVEMENT OF PRICES AT FAIRS IN 1936.

1936. a. on pärast kriisi sügavseisu kolmas aasta, mil elusloomade laadaindades esines üldine tõus. Nii ületasid m. a. keskmised hinnad hobuseil 2,5 kordselt ja teisel loomaliikidel ligi kahekordselt kriisi sügavseisutaseme, kuid jäid vaatamata viimaste aastate intensiivsele hinnatõusule siiski veel madalamaiks kriisieelseist kõigseisuaastaist.

Kuigi 1936. a. üldine hinnatase ületab 1935. a. keskmised, esineb siiski tunduv lahkumine üksikute loomaliikide kallinemise intensiivsuses. Kõige enam on tõusnud hinnas põrsad, siis hobused, mullikad ja vasikad ning lõpuks lüpsilehmad ja lihloomad. Viimaste hind ületab 1935. a. taseme vaid mõne protsendi võrra, kuna seevastu hinnatõus põrsail oli 67—73% ja hobuseil 29—37%. Hobuste juures esineb peamiselt hinnatõus aasta esimesel poolel, kusjuures hindade kõrgeis langeb kevadkuude lõpule ja suve alguskuile, kuna põrsaste, vasikate ja lammaste juures oli tõus läbi aasta enamvähem ühtlane. Veiste hinnamuutus langussuunas langes 1936. a. lõikuse tulemuste selgumisega ühte. Võrdlemisi madal sööda teraviljatoodang põhjustas mitmel pool majapidamisis talvisel perioodil sööda puudutuleku vältimiseks võtma ette loomade vähendamist peamiselt vähemväärtuslike lüpsilehmade ja lihloomade müügi läbi. Seega esines sügiskuil laatadel sageli nõudmisest suurem pakkumine, mis mõjus omakorda halvavalt hindade käiku. Nagu varemõil halvadel ületalvepidamisaastaõil, nii esines ka 1936. a. sügisel selgelt tugev loomade pakkumise tõus. Heade lüpsilehmade suuremat hinnalangust pidurdas talvisel söödaperioodil või eest kindlustatud soodus hind ja sügisene veiste eksport NSVL-u.

Hobuste juures püsis läbi aasta kindel nõudmine heade tööhobuste järele, kuna keskmisil peale põllutööhooaja lõppemist ilmnis nõudmisest suurem pakkumine ja seega ka headest tööhobuseist märgatavalt suurem hinnalangus. Keskmine hind heal tööhobusel tõusis 1935. a. 234 kr-lt 302 kr-le — hin-

natõus seega hobuse kohta 68 kr. ehk 29%. Keskmine tööhobuse samaaegne hinnaparanemine oli 51 kr. ehk 37%, kusjuures m. a. keskmine hind tõusis 188 kr-le.

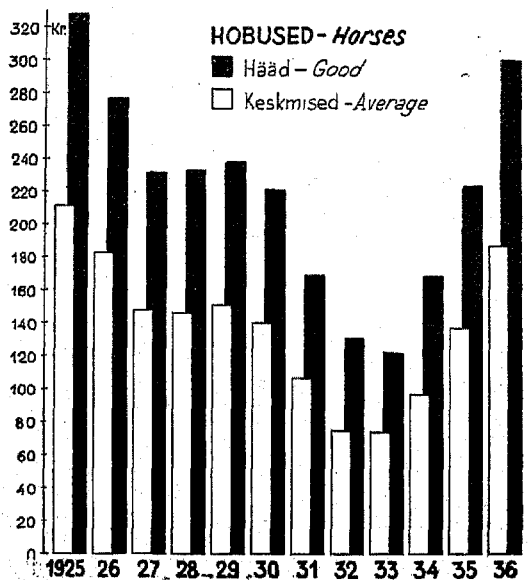
Lüpsilehmade juures oli hinnaparanemine võrreldes teiste loomaliikidega minimaalne (headel lüpsilehmadel 4 kr. ehk 5% ja keskmistel 3 kr. ehk 5%). Nii tõusis hea lüpsilehma keskmine hind 1935. a. 79 kr-lt m. a. 83 kr-le ja keskmisil 57 kr-lt m. a. 60 kr-le.

Lüpsilehmade hindade paranemine võrreldes hobustega on toimunud palju aeglasmalt. Nii jäi keskmine hobuste hind 10% allapoole enne kriisi valitsenud kõrgseisuaastast (1925), kuna lüpsilehmade m. a. hinnatase on vaid pisut üle poole kõrgseisuhinnast.

Lihloomadest tõusis kõige enam mullikate hind, kõige vähem härgade-pullide hind. Nii tõusis mullikate hind 1935. a. 32 kr-lt 42 kr-le — paranemine 10 kr. ehk 31%. Lihalehmade keskmine hind ületas 1935. a. 4 kr. ehk 7% ja tõusis 58 kr-le, kuna sama-

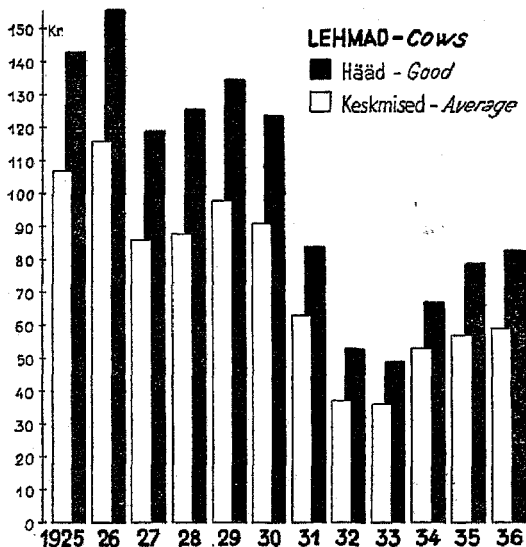
Hobuste hinnad 1925—1936.

Prices of Horses, 1925—36.

Lehmade hinnad 1925—1936.

Prices of Cows, 1925—36.

aegne hinnaparanemine oli härgadel 1 kr. ehk 1% ja keskmine hind 87 kr. Ka vasikate hind tegi läbi tunduva hinnatõusu ja 1936. a. hind, 9,3 kr, ületas 1935. a. oma 2,0 kr ehk 27% võrra, kuna samaaegne hinna-paranemine lammastel oli vaid 0,2 kr ehk 2%. Nii oli 1936. a. keskmiseks lambahinnaks 10,0 kr 1935. a. 9,8 kr vastu.

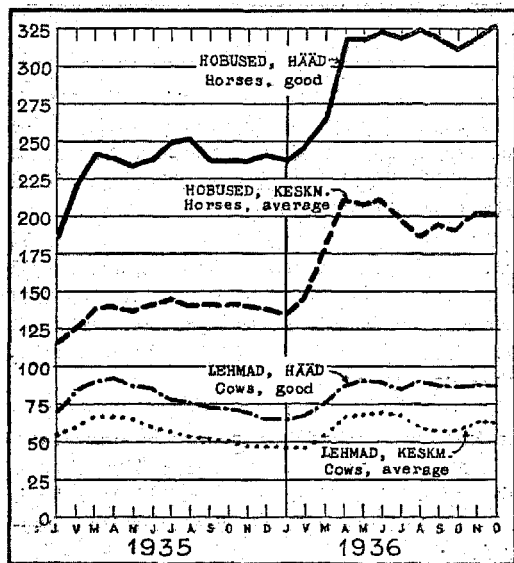
Pörsaste juures oli olukord tunduvalt erinev teisist loomaliikidest. Meile võrdlemisi soodsate elussigade müügilepingute sõlmimisega Saksa ja NSVL-u ja kõrgete peekonihindade tõttu muutus seapidamine talukäitis uuesti lüpsikarjapidamise kõrval tähtsamaks sissetulekuharuks. Et ka viimaseil aastail alla tasuvuse olnud liha- ja pörsahindade juure hävitati palju emiseid, ületas heade turustamisvõimaluste tõttu sageli nõudmine pörsaste järele mitmekordselt pakumise. Sellega käis kaasas ka pidev hindade paranemine. Alla 6-nädala vanuse pörsa keskmiseks hinnaks oli 8,8 kr, 1935. a. 5,1 kr, 6—10 nädala vanuse pörsa hind 12,0 kr. 1935. a. 7,2 kr. vastu. Seega ületas 1936. a. hind mulluse nooremil pörsail 3,7 kr ehk 73% ja vanemil 4,8 kr ehk 67% võrra. Hindades esines kõrgseis aasta lõpul. Nii oli novembri keskmine hind nooremil pörsail

11 kr ja vanemil 14 kr. Vaatamata viimase aasta kiiretempolisele hindade paranemisele jäid siiski veel 1936. a. keskmised hinnad 45% allapoole kõrgseisutaset, kuna küllaltki kõrged novembri hinnad jäid ka ca 1/3 võrra nõrgemaiks kõrgseisust, milline oli pörsaste juures 1929. ja 1930. a.

Elusloomade eksport arenes peale hobuste tõususuunas. 11 kuu jooksul veeti välja meilt 542 hobust (väljavedu 1935. a. 12 kuu vältel oli 923 hobust), 234 tuh. kr väärtuses. Rõhuv enamus (445) läks Soome, kuna Rootsi eksporditud hobuste arv langes 1935. a. 305 hobuselt m. a. 85 hobusele. Seevastu näitas veiste väljavedu tõusu. Kcgu eksporditud veiseist, 2 351 loomast, läks Soome 430 ja NSVL-u 1921 looma. 1935. a. eksporditud 1 708 veisest läks 1 704 looma NSVL-u, kuna väljavedu Soome puudus täielikult. Veiste ekspordist saadi valuutat 432 tuh. kr. (1935. a. 273 tuh. kr). Kõige elavam oli elussigade väljavedu, mis ületas 1935. a. 50% ja tõusis ligi 43,5 tuh. loomale. Enamus väljaveetud sigadest, 27 tuh. looma, läks Saksa (1935. a. 16,5 tuh.), kuna NSVL-u eksporditud sigade arv tõusis 16 tuh. seale (1935. a. 12,3 tuh.). Sigade müügist saadi ko-

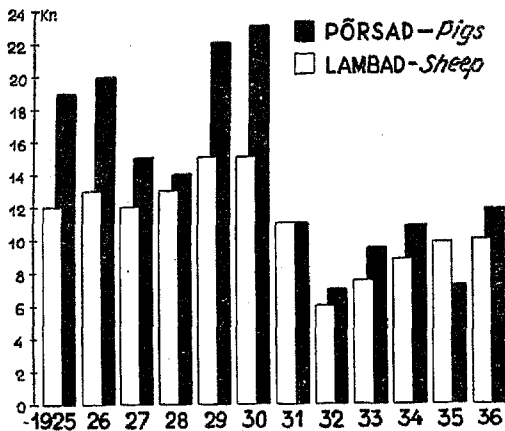
Hobuste ja lehmade hinnaliikumine kuude järgi 1935 ja 1936.

Movement of Prices of Horses and Cows by Months, 1935 and 1936.

Pörsaste ja lammaste hinnad 1925—1936.

Prices of Young Pigs and Sheep, 1925—36.

gusummas 3 771 tuh. kr. (1935. a. 2 503 tuh. kr.). Elava elussigade ekspordiga kadus mitu aastat kestnud terav pakkumispinge siseturul ja makstavad hinnad muutusid tootjale täiesti rahuldavaiks.

11 kuu jooksul eksporditud loomadest saadud valuuta ületas kogu 1935. a. taseme 1,3 milj. kr võrra ja tõusis 4,5 milj. kr-le. Seega on elusloomade väljaveol küllaltki tähtis koht meie väliskaubandus-

dusbilansis. Väljaveo väärtuse osatähtsusest asuvad elusloomad põllumajandussaaduste väljaveos või ja lina järele kolmandal kohal, kuid ületavad munade väärtuse ligi kahekordselt ja peekoni väärtuse koguni 13 kordselt.

Elusloomade eksport mõjub tähtsa tegurina siseturu hindade käigule — ta aitab vähendada pakkumispinget, võimaldades seega saada põllumehel tasuvuse seisukohalt küllaltki vastuvõetavat hinda müügiletoodavaist loomadest ja nende saadusist. Nii kutsusid 1936. a. kõrget peekonsigade hinda peagu täielikult esile soodsad elussigade ekspordi võimalused. Kuna Londonis kõvenes meie peekoninoteering võrreldes 1935. a. vaid 4%, tõusis meie siseturul põllumehle makstav I sordi hind elava väljavedamisega seoses oleva pakkumispinge nõrgenemise tagajärjel kg-lt 17 s. ehk 28% võrra. Sama nähtusega on ka seoses põllumehle soodsalt arenenud sealihaja pörsahind. Veiste ja hobuste võrdlemisi tagasihoidliku ekspordi tõttu ei ole nende loomaliikide väljaveol siseturu hindadele küll säärast mõju, nagu see ilmnis sigade juures, kuid kahtlemata aitas eksport siingi peamiselt paremail loomadel aasta teisel poolel vältida suuremat hinnanonõrgenemist.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

KARUSLOOMADE KASVATUS NING VÄLISKAUBANDUS.

GROWING OF FUR ANIMALS, AND FOREIGN TRADE IN FURS.

Karusnahaloomade kasvatus arenemise alal Eestis (sõltuvalt kaubandusvahekorra karusnahkade alal teiste riikidega), tehtud katsed andsid häid tulemusi.

Eestis, nagu mujalgi, tehti esimesi katseid hõberebase kasvatusega ja tulemused olid vastu ootust niivõrd head, et see ala hakkas levima kiiresti, nii et praegu on Eestis 35 hõberebasekasvandust 2500 suguloomaga (ühes poegadega).

Tulemused õhutasid asjahuvilisi katsetama ka teiste vääriskarusloomade kasvatust, ja nagu kuulame Karusloomade Kasvatajate Seltsilt, andsid katsed samuti häid tagajärgi. K. K. Seltsi andmeil oli registreeritud kasvandusi:

Karuslooma liik	Katsete algaasta	Kasvanduste arv I.XI 36	Suguloomade arv ühes poegadega I./XI 36
Hõberebasad	1925	85	2500
Nutria	1931	20	500
Pesukaru	1933	3	30
Nertsid, ameerika	1930	4	15—20
Kodujänesed	1912	21	2000—2500

Karusloomade kasvatusle Eestis andis tõuke asjaolu, et kallihinnaliste metskarusloomade püük on märksa kahanenud, nii et selle tagajärjel suurenenud karusnahkade sisseveo väärtus tõuseb aastas keskmiselt kr 550 000. Teisalt on aga karusnahkade väljaveu vähenenud tunduvalt.

Jälgides ülalloodud andmeil karusnahkade kaubandust teiste riikidega (1923. a. saadik)

Karusnaha kaubanduse areng — Development of Fur Trade.

	Karusnahad üldse — Total Furs				Sellest kodujänesekarun. — Thereof: Rabbit Furs			
	Sissevedu — Import		Väljavedu — Export		Sissevedu — Import		Väljavedu — Export	
	Kogus Volume kg	Väärtus Value Kr.	Kogus Volume kg	Väärtus Value Kr.	Kogus Volume kg	Väärtus Value Kr.	Kogus Volume kg	Väärtus Value Kr.
1923	1 376	1 270	12 076	179 153	—	—	400	3 600
1924	8 045	205 074	8 049	238 433	2 625	54 451	134	2 300
1925	13 924	391 371	10 146	615 295	5 438	134 706	141	6 313
1926	15 457	524 688	11 868	466 086	10 261	400 243	307	9 110
1927	16 776	764 295	8 354	197 971	11 147	539 177	171	2 720
1928	36 169	1 677 048	13 803	324 428	16 513	1 010 324	—	—
1929	21 460	954 540	10 940	491 135	10 409	390 091	—	—
1930	42 845	810 514	7 509	160 118	6 872	262 957	—	—
1931	44 780	687 591	14 744	314 282	3 143	94 549	—	—
1932	12 395	204 642	3 021	71 639	3 304	69 097	—	—
1933	14 464	160 407	6 122	104 707	2 130	44 104	—	—
1934	23 343	309 661	8 174	150 281	7 385	98 700	—	—
1935	39 837	539 810	2 542	59 298	10 566	90 148	—	—

näeme, et 1923. ja 1924. a. oli meie kaubandushilanss sel alal aktiivne ja sealt alates kujunes sisse- ja väljaveo vaherkord kuni viimase ajani passiivseks. Andmeist nähtub, et meil on väljaveoteid selle ala arendamiseks edaspidi väga tulutoovaks.

Seoses kodujänesekasvatuse arendamise ja korraldamise küsimusega, mis tõstetud üles vastavate ringkondade poolt viimasel ajal, peab ütleva, et teiste karusloomaliikide kasvatuse kõrval on kodujänes (kaneliku) kasvatuse Eestis jäänud tagaplaanile, kuigi:

- 1) meil kodujänesekasvatusega alustati juba 1912. a. ning saavutati häid tulemusi,
- 2) et üle Eesti tarvitusel olevast karusnahakogusest moodustab kodujänesekarunahk ligi 30%,
- 3) et sisseveetavate karusnahkade eest makstavast summast langeb kodujänesekarunaha osale ligi 18%, s. o. kr 90 000—100 000 aastas (13 aasta keskmine).

Kodujänesekarunaha sissevedu 1923. a. ei olnud. See asjaolu näitab, et teatud organiseerimise juures peaks meil olema võimalus kodujänesekarunaha väljaveoks, kuna tabelist näeme, et väljaveokogus üha kahaneb ja 1928. a. saadik meie kodujänesekarunaha ei veetud üldse välja. Seejuures näitavad andmed (K. K. Selts), et Eestis kasvatusel olev kodujänesekarunaha arv ei ole vähenenud, vaid pigem suurenenud. Väljaveo tagasiminekut võib seletada peamiselt seega, et meil kodujänesekasvatust ei ole senini võetud küllalt tõsiselt põllumajanduse tulutoova haruna, vaid omab juhuslikku iseloo-

mu; ka puudub igasugune selle ala korras- tus, näit.: kasvatuse suuremal arvul, teatud väärtusliikide tõugude arendamine, üles- ostukeskused jne.

Nende puuduste pärast ei saa ka väikes- te partiide kaupa nahku realiseerida soodsalt, vaid nad müüakse juhuslikult kohalikele karusnahatööstureile. Siinjuures ei saa jätta märkimata, et neid ostetakse töösturite poolt metsjänesekarunaha hinnaga, s. o. 30—40 s. tk., kuna välismaalt tollivabalt toodud kodujänesekarunahkade eest makstakse koha peal keskmiselt kr 1,30 nahast.

Pidades silmas, et meie kliimaolud vasta- vad rohkem hea karusnahaga kodujänesekarunahade kasvatusele ning ka toitmiskulud on väiksemad kui neis mais (nagu Saksa, Prantsuse, Austria), kust meie toome (ligi 90%) kodujänesekarunahku sisse kõige roh- kem, peaks meil ka kodujänesekarunahade kasvatusele pandama suuremat rõhku kui tõsisele tulu- toovale põllumajandusharule, mis ei nõua pealegi nii palju kulusid ja hoolt kui teiste karusloomade kasvatuse. Kodujänesekasva- tuse alal tehtud katsed 100—150 loomaga on näidanud, et kasvataja enda kulud on looma pealt ligi kr 1 aastas ja ratsionaalselt kor- rastatud kasvatuse veelgi väiksemad.

Arvestades kodujäneseliha turustamisvõi- malust (kas sise- või välismaal) hinnaga 40—60 s. kg ja et keskmine looma kaal on 2—2,5 kg, peaks saama koduskasvatatud sor- di kodujänesekarunaha pealt kr 2.20—2.70. Pikakar- valiste karusnahkade pügamise puhul saa- dud karvad on väga väärtuslik ja nõuetav toormaterjal pehme vildi valmistamiseks

Ameerikas ja Inglises, mis võiks tõsta omakorda kodujänesete kasvatuse tulukust.

Et meie veame sisse igal aastal keskmiselt 75 000—80 000 nahka, siis arvestades nahahinnaks kr 1,30 tk., saame ligi

kr 100 000, mis summa jääks Eestisse, kui vastava seadusega tõkestada kodujänesete kasvatust sissevedu välismaalt, kohustades seega tööstureid ostma sama kvaliteediga nahku kodumaal vastavate hindadega.

MAJANDUSLOENDUSE EELTÖID. PRELIMINARY WORK FOR THE ECONOMIC CENSUS.

Praegu käivad Tallinnas eeltööd majandusloenduseks, mis teostatakse tegelikult 1937. a. mai lõpul ja juuni alul. Laiaulatuslikumaks eeltööks on kõigi loendusele tulevate ettevõtete kohta „Ettevõtete registri“ koostamine. Ettevõtete registrisse kantakse kõik tööstus-, kaubandus-, transport-, laevandus-, pangandus- ja kindlustusettevõtted, vaatamata, kas ettevõtte pereinimeks on riik, omavalitsus, mõni äriühing või isik. Ettevõtete registrisse kuuluvaid loetakse ka kõik käsitöölised, vaatamata nende kutsealale. Et saada teada kõiki käsitöölisi ja ettevõtteid, teostatakse linnades ja aleveis „ettevõtete registri“ koostamine majast majja käimisega. Riigi Statistika Keskbüroo poolt volitatud loendajad pöörduvad Tallinnas iga majaomaniku või majahoidja poole informatsiooni saamiseks majas asuvate ettevõtte-

te ja käsitöölise kohta. Edasi pööratakse juba vahenditult ettevõtte pidaja või käsitöölise poole järgmiste andmete saamiseks:

- 1) Ettevõtte asukoht,
- 2) Uus, vana või hooajaline ettevõtte,
- 3) Firma nimetus või ettevõtte omaniku ees- ja perekonnanimi,
- 4) Ettevõtte tegevusalanimetus,
- 5) Äritunnistuse järk (kui äritunnistus olemas).

Riigi Statistika Keskbüroo palub kõigi ettevõtjailt ja käsitöölisilt, kelle poole pööratakse „Ettevõtete registri“ koostamiseks vajalikkude andmete saamiseks, lahket vastutulekut.

Tallinnas algab „Ettevõtete registri“ koostamine 12. I s. a. Teisis linnus ja aleveis toimub ettevõtete registri koostamine lähemal ajal.

RAUDTEETULUD JA -TEGEVUS OKTOOBRI 1936. A. ACTIVITY AND REVENUE OF RAILWAYS IN OCTOBER 1936.

Raudtee tegevusest laekus tulu esialgse kokkuvõtte järgi tuh. kr.:

	1936	1935	±%	±% eelmise kuuga.
Üldsumma	1192	945	+ 26,1	+ 7,3
reisisjateveost	393	327	+ 20,2	- 4,6
pagasiveost	80	25	+ 20,0	- 9,1
postiveost	108	—	+100,0	+100,0
kaubaveost	644	566	+ 13,8	+ 0,3
mitmesug. tulu	22	27	- 18,5	- 9,1

Üldsummas oli 1936. a. tulude laekumine oktoobris 26,1% ehk 144 tuh. kr. suurem 1935. a. ja 7,3% ehk 81 tuh. kr. m. a. eelmisest kuust, mida põhjustas postiveost laekuv tulu 103 tuh. kr.-ga, mis laekus lepingute põhjal teatud ajavahemikkude järgi. Vedudest laekuv tulu oli aktiivsem 1935. a. samal kuul laekunud tuludest (reisisjateveost +20,2%, pagasiveost +20,0%, kaubaveost

+13,8%) kuid nõrgem m. a. eelmisest kuust (reis.-veost — 4,6%, pagasiveost — 9,1% jne.).

Oktoobri reisisjate liiklus vähenes võrreldes m. a. eelmise kuuga arvult 10,3%, reis.-km. 10,1%, kuid ületas 1935. a. sama kuu liikluse arvult 11,7%, reis.-km. 15,7%. Reisisjate-liiklus:

	1936	1935	±%	±% eelmise kuuga.
reis. arv tuh.	801	717	+11,7	-10,3
reis.-km. tuh.	23 069	19 900	+15,9	-10,1

Reisijaist läbisõidetud kilomeetrite tõusu põhjustas osalt reisisjate arvuline tõus ja ühe reisisja keskmise sõidukauguse pikene mine 23,8 km-le 1935. a. 27,7 km-ilt ehk 4,0%.

Kaubavedu elavnes võrreldes m. a. eelmise kuuga ja eelmise aasta sama kuuga. Maksu-

list kaupa veeti 207 tuh. tn, 1935. a. 188 tuh. tn. vastu ehk 10,1% ja eelmise kuu veost 2,0% enam. Suurenenud kaubakogus põhjustas ka tn-km kasvu 16 405 tuh-it 19 084 tuh-le, seega enam 2679 tuh. tn-km ehk 16,3%. Kuigi veetud kaubakogus ületas

2,0% m. a. eelmise kuu, kahanes tn-km arv 202 tuh ehk 1,1%, mis oli tingitud ühe tn keskmise veokauguse lühenemisest 95,0 km-lt 92,2 km-le ehk 3,0%, kuid mis ületab eelmise aasta sama kuu 5,6%, millest oli tingitud osaline aktiivsus läbisõidu tõus.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● Hollandi kod. J. Munninghoff'ile, Tallinnas, Kopliis (end. „Viktoria“ tehase maalal) puutööstushoone ja jõujaaama kordaseadmiseks. Ettevõtte toodangualaks jääb kuuse-, männi-, kase- ja lepplaadide ja vineeri lõikamine ekspordiks.

● Ed. Palm'ile, Tartus, Narva 37 kartonaal-töökoja „G. Grenzstein“ sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töelist. Jõuandjaks elektrimootor 2 h. j. Valmistatakse igasugu pappkarpe ja pakendeid.

● A. & F. Blumberg'ile, Tartus, Narva 23 sisseseatud vase- ja plekisepatöökojas töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töelist. Jõuandjaks 0,8 h. j. elektrimootor. Valmistatakse mitmesuguseid plekisepatöid.

● A. Jaanson'ile, Väandras, Pärnumaal, villakraasimis- ja ketramis-, kangavärvimis- ja linapuhastamistööstuse ja jahu- ning saeveski sisseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes

leiab tööd 15 töelist. Jõuandjaks puugaasimootorid kogujõuga 100 h. j.

● J. & A. Grischakov'ile, Tartus, Teguri 47/49 asuvale klaasivabrikuhoonete lihvimis- ja lukusepaosakonna ehitamiseks ja sisseadmiseks.

● Uus Balti metsatööstuse A/S-le, Kiltsi jaama juures asuva lauatehase katlamaja ja kuivatushoone juurdehitamiseks ja sisseadmiseks.

Majandusministeerium andis loa:

● Sindi Tekstiilvabrikute ühisusele, Tallinnas, ühe efekt-ringkorrutamismasina ostuks Saksast 2500 kr väärtuses.

● Eesti kummitööstusele o/ü „Põhjala“, Tallinnas, ühe kummilahu segamismasina ostuks Saksast 580 kr väärtuses.

● P. Puhk'ile, Põltsamaal, ühe „Deutz“ süst. diiselmootori ostuks Saksast 8700 kr väärtuses.

● A/S. „Kreenbalt'ile“, Tallinnas, ühe puuvilla-aurutamise- ja järeltöötlemis-aparaadi ostuks Saksast 4770 kr väärtuses.

LAEVANDUS

LAEVADE PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Jaauanuaris püüis laevade prahiturg kindlana. Tooniandvaks on endiselt viljaveo- prahid L.-Ameerikast ja osalt Austraaliast, kus tonnaaži nõudmine on suur, mida pakumine suudab rahuldada vaid napilt, mistõttu hinnad isegi kõvenesid, eriti veebruaris ja märtsi laadungeile, kus üksikuist laadungeist maksti:

S. Lorenzo, Inglise	8100 tn. 34/6	veebr. laadim.
"	4200 tn. 35/—	"
"	7500 tn. 32/6	märts
Rosario-London	5600 tn. 33/—	veebr./märts

Ka süteprahid L.-Ameerikasse kõvenesid, olles 11/0- 12/-. Kuna L.-Ameerika on praegu ja kevadeni peagu ainsaks viljaväljaveoturuks, on loota, et nõudmise püsivus jätkub siin edasi, mis mõjustab ka teisi turge. Sama püsivad oli teised kaugveoturud, nagu P.-Ameerika, kust näiteks suhkru veohind Kuubast Inglisele püsib 20/- 21/-. Samuti ka Aasiast prahid, mis näiteks Bombayst Inglisele kõikusid 45/- 42/6.

Vahemere prahid püsivad samuti kõrgel, eriti tagasipraht idapoolsest osast ja Mustast merest. Mustas meres seisab Doonau vedu talve tõttu, kuid Rumeenia meresadamaist Inglisse tehti mõned prahid 20/- 21/-. Puuvillaseemne-prahide viimasel nädalal ei olnud, kuid hind püsis ca 18/- Hulli. Süteveol Inglisest/Hollandist Vahemere basseini maksti Walesi rajoonist Aleksandriasse 8/-, läänepoolsesse Vahemere ossa sama või 6 d. vähem, Inglise idarannast 6 d. rohkem, näiteks Gibraltaril 7/6.

Mullapähklite prahid Aafrika jõgedelt on viimasel ajal 30/- baasil, eelmise aasta 22/- vastu. Sütest Aafrika saarile kõigub aga hind 7/- 7/6 vahel. Süteveol Inglise ja Kontinendi vahel maksti: Cardiffist Lisaboni 8/- 8/3, Roueni 5/9 6/-, Bordeauxse 6/6 — 7/-. Metallimuldade prahid Vahemere ja Aafrika sadamaist püsisid endised, mõned prahid: 1900 tn. Casablanka — La Pallice fosfaat 9/9, 2300 tn. Setubal Antverp. 9/1 1/2, 5000 tn. Sfax — Rotterdam 12/11 1/4; 7500 tn. Bona-Rotterdam 8/6.

Balti mere prahiturul on metsavedu tegelikult läbi ning prahtimine uueks sesooniks on veel üldiselt vaikne, kuigi on tekkinud juba pakkumisi 1937. a. miinimumhindadega. Kuid laevaomanikud on tagasihoidlikud, nõudes ka sel veol üle miinimumi. Dets. lõpul sõlmiti mitmed prahid 2/- 3/- üle miinimumi. Metsamaterjalide ettemüük on elav. Soome on aastavahetuseks müünud ette juba 650 000 std. ja Rootsi 350 000 std.

Balti mere sütevedudel püsivad hinnad

Inglise idarannast Taani ca 5/9 — 6/6. Balti mere sisesadamaisse 6/0 — 7/6.

Ajalepinguprahid suuremale laevadele on heas hinnas, 7000—8000 tn. laevadest maksti 6/- per dw tn. lühemate aegade ja üksikute reisude eest. Väiksemate laevade prahtimisi oli viimaseil päevil vähe.

Prahiindeksid novembris „Lloyd's List'i" järgi olid (1923=100):

	okt.	nov.
Euroopa	90,0	94,6
P.-Ameerika	79,8	82,7
L.-Ameerika	81,6	81,7
I.-India ja Aafrika	96,4	102,7
Vaikne ookean, Austraalia	69,4	71,7
	Üldse 83,4	86,7

M. a. novembris oli üldindeks 73,2 ja Euroopa indeks 77,3.

Laevade punkrisüte hinnad ühenduses teiste kulude tõusuga tõusid k.a. alguks. Võrdluseks toome sütehinna jooksu (current) hindade järgi dets. lõpul 1936. a. ja juunis 1935. a.:

Koht	Sort	31./XII 36	Juuni 1935
Hull	B. S. Y. Washed steam	18/—	15/6
Sunderland	Best bunker Coal . . .	17/—	14/6
Newcastle	" " " " . . .	17/—	14/6
Leith	Scoti U. S. steam . . .	16/—	13/3
Cardiff	Good Steam Throughs	17/—	16/6
London	Durham U. S.	25/3	22/6
Danzig	Silesian U. S.	15/—	
	(net.)	Zl. 22,50	
Kopenhaagen	Scotch U. S.	19/—	17/—
Rotterdam	Westfalla U. S.	18/—	16/6
Antwerpen	" " " "	18/6	16/6
Gibraltar	Welsh	26/6	20/—
	(net. 24/6)		(net.)

TALLINNA SADAM DETSEMBRIS 1936. A.

TALLINN HARBOUR IN DECEMBER 1936.

Detsembris liikus laevu Tallinna sadamas vähem kui eelmisel kuul. Välissõidust tuli Tallinna detsembris laevu mahuga 66044 net. reg. tn. ja väljus Tallinnast välismaale 66560 net. reg. tn. Eelmise kuu vastavad arvud olid 78747 ja 83296 net. reg. tn. Rannasõidus oli tagasimineku laevade liikumises veel suurem, nimelt tuli detsembris laevu sisse mahu järgi 4725 net. reg. tn., kuu varem 12450 net. reg. tn.

Vaatamata laevasõidu vähenemisele välissõidus püsis kaubavedu detsembris eelmise

kuu tasemel, ületades selle veidi. Kaupade läbikäik välissõidus ulatus detsembris 68939 tn. (eelmisel kuul 64625 tn.). Kaupade läbikäik detsembris erines teisist kuist suure sisseveo poolest. Sissevedu ulatus 43797 tn-ni moodustades 63,5% üldläbikäigust. See oli suurim sissevedu kuus 1936. a. Detsembris toodi suuremal arvul laevadega Tallinna maisi L.-Ameerikast, naftasaadusi ja vilja NSVL-st kivist ja suhkrut Inglisest ja väevil Ameerikast; nimetatud kaupad moodustasid ligi 1/3 kogu sisseveost. Väljavedu

detsembris oli väiksem kui viimasel kolmel kuul. Välja veeti detsembris 25 148 tn., eelmisel kuul 32 438 tn., vähem seega 22,4%, mis tuleb panna peamiselt metsa väljaveo arvele.

Reisijate liiklus detsembris Tallinna ja

välismaa vahel laevadel oli väike. Nii saabus 1085 reisijat ja väljus 889 reisijat.

Rannasõidus jäi kaubavedu detsembris eelmisest kuust tunduvalt väiksemaks. Kaupade läbikäik rannasõidus oli detsembris 4070 tn., eelmisel kuul 9704 tn., seega üle poole väiksem.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VOITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisund paranes m. n. Inglises. Eesti võihinnaks noteeriti Manchesteris 100—103 š cwt eelmise nädala 97—99 š vastu. Kuna aga Saksast pakuti madalamat hinda kui eelmisel nädalal, jäeti või väljavedu Saksa ära. Vastavalt Inglisest saada-vale hinnale noteeriti meie eksportvõihinnaks 129 s kg franko saatejaam, mis on võrdne m. n. noteeringuga.

Kuigi võihindade seis Inglises on üldiselt madalam kui eelmisel aastal samal ajal, on meie või suutnud võita endale suhteliselt parema seisukoha. Viimast asjaolu näitab kujukalt üksikute maade võihindade tase, võrreldes meie võihinnaga Inglises. Nii oli m. a. algul meie võihind madalam taani võist 14 š ja soome võist 10 š cwt kohta. Tänavu aga oleme järel Taanist vaid 8 š ja Soomest 2 š cwt-lt. Seega võime tulemusi võikaubanduse korralduse alal pidada kõigiti headeks, kuna Taani ja Soome on vanad karjakasvatustamaad ning Inglises end hästi töötanud sisse.

Kuna m. a. lõpul näitas võitoodang suurenemist, kujunes ka või väljavedu suuremaks detsembris kui e. a. samal kuul. Nii eksporditi võid m. a. detsembris 879,8 tn., e. a. sama kuu 588,5 tn. vastu, suurenedes

seega ligi 50%. M. a. eksporditi meil võid 10 955 tn. e. a. 10 838 tn. vastu. Seega tõusis võiekспорт koguseit m. a. 1%, võrreldes 1935. a. väljaveoga. Kogu väljaveetud võikogusest läks Inglisse 5993,2 tn., Saksa 4597,6 tn. ja ülejäänud osa teisile turgudele.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas.		1937. a. 1. I kuni 10. I	1936. a. 1. I kuni 12. I	1935. a. 1. I kuni 13. I
	4./I- 10./I 1937	1./I- 3./I 1937			
VÕI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	13,2	—	13,2	83,8	141,9
Sellest:					
Saksa . . .	0,5	—	0,5	—	54,2
Inglisse . . .	—	—	—	53,3	83,7
Belgiasse . . .	—	—	—	—	—
Soome . . .	—	—	—	—	—
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
<i>Eggs (1000)</i>	—	—	—	43	—
Sellest:					
Inglisse . . .	—	—	—	—	—
Saksa . . .	—	—	—	43	—
PEEKON					
(tonni) —					
<i>Bacon (tons)</i>	—	19,5	19,5	32,1	47,8
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	139,7	20,4	160,1	186,7	184,9
Sellest:					
Inglisse . . .	20,3	20,4	40,7	123,8	184,9
Belgiasse . . .	—	—	—	20,6	—
Soome . . .	—	—	—	7,2	—
Saksa . . .	86,8	—	86,8	20,3	—
Prantsusse . . .	—	—	—	9,8	—

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturu seisundit iseloomustatakse üldiselt kindlana. Kuna meil avanes k. a. võimalus ekspordida ka Saksa suuremaid koguseid juustu, võib väljaveateid juustukaubanduse alal pidada kõigiti rahuldavaiks.

Juustuhinna noteerimiskomisjoni koosolekul 11. I noteeriti šveitsi ekspordijuustu hin-

naks vastavalt kvaliteedile riikliku juurde-maksuta s. kg.:

12 A	120	12 B	112
11 A	115	11 B	108

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti s. kg.:

šveitsi	125
hollandi	100
backsteini	100
konserv	130

M. a. eksporditi juustu 90 153 kg 94 823 kr. väärtuses. 1935. a. ulatus juustueksport 92 996 kg-le ja 93 035 kr-le, olles seega suurem m. a. väljaveost kogusest. Väljaveetud

juustukogusest läks Prantsusse 52 392 kg, P.-Am. Ühendriigesse 15 049 kg, Marokosse 8 260 kg ja ülejäänud osa teisile turgudele.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering jäi püsima 87 š-le tsntn. Vastavalt sellele jäi muutusetu ka peekonsigade noteering. Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest endiselt järgmisi hindu s. kg:

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg	82	77	71	Sise-
55,5—59 "	77	73	67	uru-
72,5—75 "	77	73	67	hinnad
75,5—80 "	73	69	66	

M. n. tapeti eksporttapamajades ainult 840 siga. M. a. samal ajal tapeti 1781 siga. Seega on praegune toodang tunduvalt madalam kui eelmisel aastal. Toodangu langust mõjustavad osalt halvad teolud, mis raskendavad sigade juurdevedu vastuvõtupunktidesse.

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul püsisid l. n. esimesel poolel hinnad kõrged. Nädala teisel poolel kaldusid aga pühadeelse erakorralise nõudmise tagajärjel üksikute lihaliikide kõrgeenenud hinnad nõrgenemisele ning jõudsid laupäevaks taas endisse seisu detsembri keskpaiga hindade tasemele. Püsima jäid ja loodetavasti ka jäävad elustapaveiste hinnad.

Nädala keskmiselt maksus suumtülgi veiselihha: suured pullid, rammusad 42—44 s., keskmised 40—42 s ja lahjad 30—35 s. kg. Eluskaalu alusel turustades 21—28—29 senti kilo.

Väiksemate pullide ja mullikate liha, milleid turustatakse tapetult ekspordiks, maksus rammusail 40—42 s., keskmisel 38—40 s. ja lahjadel 30—35 s. kg. Eluskaalu hinnad vastavalt eeltoodud sortidele 21—25—27 s. kilo.

Lehma- ja härjalihha maksus nuumatul 42—47 s., keskmisel 32—37 s. ja lahjadel 25—28 s. kg. Eluskaaluga turustati lehma 15—22—30 s. kg.

Veiselihakaalu alusel turustades, kus pu-

Eksporttapamajade sigade läbikäik aastas:

	1936	1935
Tallinn	27 756	39 671
Tartu	27 562	35 869
Võhma	30 351	38 700
Kokku	85 669	114 240

Siit ilmneb, et tapetud sigade läbikäik langes ligi 30 000 sea võrra. Seevastu suurenes aga elussigade eksport ca 20 000 sea võrra, nii et sigade üldläbikäik vähenes ainult 10 000 sea võrra.

Elussigade kokkuost eksporttapamajade järgi 1936. a. oli:

Tallinn	16 370
Tartu	17 879
Võhma	14 058
Kokku	48 207

demed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud liha-kilo hinnake arvata naha ja pudemete arvel juurde 10—12 s.

Vasikate pakkumine keskmine, nädalas turustati 614 vasikat. Tapetud vasikalihha nuumatul 75—80 s., keskmisel 70—75 s. ja lahjadel 55—60 s. kg. Elusvasikaid turustati 42—52—56 s. kg. Lammaste pakkumine väga väike. Turustati vaid 180 lammast. Lambalihahinnad püsivad kõrgel, Eksportlambaliha-noteering tõusis 8 s. kg-lt, s. o. 82—88 s. kg. ning eluskaaluhind franko saatejaam 38—40 s. kg. Täisvillaga (niitmata) lambast makstakse 1 kr. rohkem. Siseturul maksus lambaliha nuumatul 70—75 s., keskmisel 65—70 s. ja lahjadel 63—65 s. kg. Eluskaalu hinnad 38—42 s. kg.

Sigu turustati 477 tk. Hinnad püsisid alul kõrgel, kuid nädala lõpul nõrgenesid. Nädala keskmiselt maksusid noored ja peekonkaalulised tapetud sead 85—90 s., liha- ja rasvasead 80—85 s. kg. Elussigu turustati 63—65 s. kg.

Nahkade hinnad. Veisenahad, too-

reht, soolamata 70 s., soolatult 90 s. kg., vasi-kanahad 5—5.50 kr. tk. Kaalus üle 3,5 kg. tühe kg. hind 1.50 kr.

Lambanahad 2—4 kr. tk., hind sõltub peamiselt villa pikkusest.

Hobusenahad 12—15 kr. tk.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Möödunud nädalal oli piima järele nõudmine elavam kui nädal enne seda. Nõudmise suurenemine algas peale kolmekuningapäeva, mil jõudsid linna tagasi kooliõpilased, kes maale pühi olid sõitnud pidama. Vastavalt nõudmisele suurenesid ka kaupluste piima lähimüügid ning linnas jäi peagu ära kauplustele piimapakkumine väljaspool kindlaid piimatoojaid. Säärased ilma kindla sihita kaupluste uste taga piimapakkujad ongi harilikult piimahinna langetajad, sest nad tahavad ülejäänud piimast lahti saada ja pakuvad seda siis odavama hinnaga.

Nõudmise suurenemisega on ka piimahind stabiliseerunud. Suurem osa piimakauplusi Tallinnas, eriti südalinna, maksavad II valiku rööskpiima eest talupidajatele 11 senti liitrist; piimatööstused annavad kauplustele 2. valiku piima 12 sendiga liiter. Osa talupidajaid annab oma piima 10 sendiga liiter, mis on sama palju kui möödunud aastal samal ajal. Või hind on tänava aga 10 senti kg praegu kõrgem kui m. a. sel ajal.

Piimahindade noteeringul 11. jaan. s. a. jäid piimahinnad endisteks, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 senti ja müügil piimatööstus-

tele 11 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10—11 senti ja müügil piimatööstustele 9—10 senti liiter.

Piimahinna väikest langust pühade vaheajal on hinna allaviimiseks kasustanud Tallinna väiksemad piimatööstused, kes ostavad piima linnaümbruses. Nii maksab üks piimatööstus Kostivere-Maardu kontrollühingu piirkonnas II valiku rööskpiimast kohapeal ainult 6 senti liitrist. Kui võtta piimatööstusele müüdava piima madalam piima noteeringu hind, s. o. 9 senti liitrist Tallinnas kohapeal, siis jääb siin juba veokulude ja vastuvõtukulude katteks 3 senti, mis on vast liiga palju, olgugi et teed on praegu maal halvad.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	15—17	—	14	12—13
Tartu	14—15	11—12	—	9—10
Narva	14—15	11—12	—	9—10
Pärnu	17	13	—	12
Rakvere	14	—	—	10
Valga	14	—	—	9—10
Petseri	13	12	12	—

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Enne pühi valitsenud elava kaubanduse tagajärjel langes m. n. maailmaturul teravilja läbikäik, mis tõi kaasa ka väikese hindade nõrgenemise noteeringuis.

M. n. kohta noteeriti tähtsamal teraviljabörsidel järgmised hinnad kr kv kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

Rukis: Chicago 16.45 (17.31), Winnipeg 15.82 (16.04), Hamburg 15.57 (15.37).

Nisu: Chicago 18.03 (18.59), Winnipeg 17.28 (17.37), Hamburg (Manitoba I) 20.00 (20.75), Liverpool 17.99 (18.15).

Mais: Chicago 15.43 (15.83).

Juba mõnda aastat kestnud teraviljahindade paranemine maailmaturul ühes vanade tagavarade pideva vähenemisega kutsus esile nii mõneski tähtsamas nisukasvatajas maas läinud sügisel uue külvipindade laiendamise.

Nii arvestatakse l. a. sügisel külvatud talinisu-külvipinda P.-Am. Ühendriiges 23 milj. ha, mis on 20% suurem aasta tagasi olevast tasemest. Samuti on tõenäone lähimate aastate jooksul nisukasvatuse laiendamine lõunapoolkerasse kuuluvais tähtsamais mais. Juba l. a. oli Kanadas ja P.-Am. Ühendriiges nisu all olevad pinnad kõrgseisus ja Euroopa tase ületas viimase viie aasta keskmise. Kui arvestada veel NSVL-u kasvupinda, kus viimaseil aastal ilmneb kindel püüe nisukasvatuse suurendamisele, on praegused nisupinnad nii suured, et tühe normaalse lõikusega aasta korral tuleb arvestada tarvidusest tunduvalt suuremat toodangut, seega ka uue tagavarade kasvamist ja hindade nõrgenemist. Normaallõikuse korral õnuks Kanada ja P.-Am. Ühendriige m. a.

nisutoodang ümmarguselt 400 milj. buš. võrra suurem, millise ülejäägi mahutamise avaldanuks kindlasti mõju juba käesoleva kaubandusaasta hindade kujunemisele. Vaatamata nisukülvupindade suurenemistendentsile, arvatakse kaubandusringkondades, et viimase tähtsus käesoleval kaubandusaastal jäävat hindade kujunemises nimetamisväärt tähtsusetaks.

LINATURG. —

M. a. novembri lõpul (haripunktil) olnud linahind nõrgenes detsembris, kusjuures langus ametliku noteeringu järgi oli 6 s. kg-lt. Tegelikult oli aga hinnalangus ja nõudmise nõrgenemine meie turgudel suurem. Jõulu-eelsed linalaadad näitasid juba teatud paranemist, kuid eriti elavaks muutus nõudmine jaanuari alguse laataladel. 4. I Petseris peetud laadal osteti kokku 60 tn. lina, hinnaga keskmiselt 200 kr. kaalkult, s. o. 122 s. kg-lt.

11. I peetud Võõpsu laadal maksti isegi kuni 210 kr. kaalkult, s. o. kuni 127 s. kg-lt.

NSVL-u ja läti linahinnad püsisid ka detsembri kestel endiselt kõrgel, kuigi nominaalselt, sest vahepeal nad ei ole mütinud lina. Nüüd on aga turg taas kõvenenud ja monopolimaad on ka tõstnud oma linahinda.

Linahindade noteerimiskomisjon noteeris

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Lõplike andmete selgitamisel tõusis läinud aasta kartulite väljavedu 171 544 kv 128 889 kv vastu 1935. a. Seega tõus 33%. Üldväljaveost seemnekartulite eksport moodustab 28% ehk 48 162 kv, kuna 1935. a. seemnekartulite väljavedu oli kõigest 22 156 kv.

Kartulite väljavedu väärtuselt on palju suurem kui koguselt. 1935. a. veeti välja kartuleid kr 524 780 väärtuses, kuna läinud aasta väljaveo väärtus oli üle 1 milj. krooni, seega tõus 100%. Hinna tõusule aitasid kaasa veidi paremad kartulihinnad maailmaturul kuid peamiselt seemnekartulite väljaveo suurenemine, missugune kaup harilikult kallima hindadega müüakse kui söögikartul.

Käesoleva aasta esimesel nädalal kartulite väljavedu oli võrdlemisi elav, tõustes

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Soojade ilmade püsimisega püsivad ka aedviljade hinnad jõulueelsel hinnatasemel ja hinnatõusu ei ole märgata peagu ühegi

5. I 37 noteeris Tallinna börsikomitee teraviljadele ja nende jahvatussaadusile järgmised hinnad kr. kv. kohta: nisu 23—25, rukis 14—14,5, kaer 12—13,5 toiduoder 15—18 ja rohelised herved 23—25. Puhk ja Pojad suurveskis: rukkijahu 15—15,5, rukkipiül 22,5, nisupiül 24—45. A/S. Roter-manni tehaseis: rukkijahu 15, rukkipiül 20—21, nisupiül 22—45.

FLAX MARKET.

oma istungil 8. I k. a. Börsikomitee ruumes lina kokkuostuhinnad franko kokkuostja ladu riikiike standardsortide alusel kg:

	Võru- ja Petersimaal	Mujal Eestis
R	128	121
HD	114	112
D	105	103
OD	96	94
LOD	87	85
H	78	76
Takk I sort	90	
" II "	81	
" III "	72	
Ehitustakk	17	

Tendents kindel.

Seega tõusis linahind võrreldes eelmise noteeringuga, mis toimus 3 nädala eest, 8 s. kg-lt ja on kõrgeim käesoleval hooajal.

14 700 kv, mis on isegi suurem kui läinud aasta jaanuari kuu väljavedu, mil eksport ületas veidi 11 000 kv.

Käesoleval nädalal läheb mõnituhat kotti söögikartuleid Inglise ja Rootsi. Maal raudteejaamades soodsa ilmastiku tõttu kestab vähesel määral kartulite vastuvõtmine edasi. Hinnad püsivad suuremalt osalt detsembri hindade tasemel.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 11. jaanuaril s. a. noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul: raudteejaam. kr. 2,30—2,50 kv.
2. Tööstuskartul tärklisvabr. kr. 1,60—2,10 kv.
piiritusvabrikutes kr. 1,80—2,40 kv.

Tendents kindel.

VEGETABLE MARKET.

keeduvilja juures. Sibulate hind näitas pigem langustendentsi kui tõusu. Peipsiäärseis küllades müüdi sibulaid juba 25 s. kg.,

kuna Tallinna turul kõikus nende kg hind veel 30 ja 35 s. vahel. Jaemüügil püsis sibulate hind ikka veel 40 s. Tallinna turul.

Porgandeid müüdi 7—8 s. kg., kaalikaid 6—8 s. kg., peakapsast 15—18 s. kg., hapukapsast 20 s. kg., jõhvikaid 30 s. kg., rohelist sibulat 6—8 s. tükk ja peterselli 6—8 s. kimp.

Sigurite hind näitas siiski pigem tõusu kui langust. Kohapeal maksti sibulaist 14—15 s. kg.

Õunaturg näitas võrdlemisi väikest hinnatõusu, mis oli tingitud sellest, et k. a. vähenesid õunatagavarad halva säilivuse tõttu, kuna kardeti rikkemist.

Teisalt peab märkima, et sel aastal muutus ka õunte ost võrdlemisi tagasihoidlikuks. Tallinna turul maksti sibulõuntest 45—50 s. kg. ja tartu roostõunast 50—60 s. kg.

Ka välismaise puuvilja — apelsinide —

järele on praegu meil nõudmine võrdlemisi väike. Ladudes seisab mitmel importöri veel detsembris sissetoodud apelsine nõrga nõudmise tõttu. Ostjaskond eelistab meil Jaffa apelsine.

Suurem nõudmine on väiksemate apelsinide järele.

1936. a. veeti meilt välja aedsaadusi:

sibulaid	106 100 kg	13 178 kr	väärtuses
kapsaid, värsked	2 150 "	137 "	"
kurke, soolatud ja marin.	62 007 "	20 595 "	"
sigureid, kuivatatud	854 600 "	142 914 "	"
kaalikaid, värsked	300 "	30 "	"
õunu, värsked	871 098 "	163 732 "	"
pohli	59 527 "	14 819 "	"
jõhvikaid	116 801 "	30 297 "	"

4.—10. I. 37. veeti meilt välja sigureid 90 000 kg. Kõige elavam oli m. a. sigurite eksport, mis oli tingitud meie sigurite võrdlemisi odavast hinnast.

KALATURG. — FISH MARKET.

Ebasoodsad, kalastamist takistavad ilmastikuolud kestsid ka 1. n. Kalatoodang oli kõikjal nõrk: müügile toodi ainult üksikuid värskelakasaadetisi siseturule, kuna eksportkala puudus täiesti.

L. n. eksporditi ainult üks partii toosikilu 1400 kg P.-Ameerikasse.

Värskelakala vähesuse tõttu püsisid müügihinnad endiselt kõrgel, mõne kalasordi juures isegi kallinesid; haugist nõuti kuni 180 s. kg ja mereforellist 350 s. kg.

Üldiselt oli nõudmine värskelakala järele väga tagasihoidlik, sest vaatamata kalakauba vähesusele jäi suurem osa ahvenat ja koha realiseerimata. Kalakauplejad ei alanud müügihindu, sest praegused ilmad võimaldavad värskelakala säilitamist.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad

8.—9. I. 37 s. kg.:

	Tallinn	Narva
Iherus (mereforell)	250—350	—
Koha I valik	200—250	—
" II "	150—200	1.80
Haug	120—180	80
Siig (suured)	200—250	—
Siig (keskmised)	150—200	—
Ahven (peipsi)	20—40	25—50
Ahven (mere)	60—80	—
Ahven (elus)	80—100	—

	Tallinn	Narva
Luts (elus)	—	60—65
Latikas	100—120	—
Rüübis	—	60
Räim	20—30	25—30
Kilu	40	—
Tursk	25—35	—
Särg	20—30	—

Läinud nädalal oli räimetoodang tunduvalt nõrgem eelmisest. Kuigi kalurid hoolimata raskest püügingimusist katsetasid räimepüügiga pidevalt, andis meri järjest kehvi saake. Nähtavasti on räimeparved sedapuhku meie rannikvetest kadunud.

Nädala lõpul, laupäeval, tuli kõikidest lähemaist randadest Tallinna turule räimi kokku 4000 kg. Nõudmine oli tagasihoidlik, sest räimest küsiti 30 s. kg, turuaja lõpu poole alanes hind 20 s-le kg, elavnes ost ja turule toodud kaup müüdi läbi.

Kilusaak endiselt nõrk, kuid et nõudmine värskelakala järele elav, on kalatööstused saanud värsket kilu Soomest. Detsembri kestel saabus Tallinna ja Kunda sadama kaudu värsket kilu 18 000 kg. Kilust maksti 25—33 s. kg.

Värskelakala vähesuse tõttu valitses elav nõudmine oma kui ka välismaise soolakala järele. Müügihinnad endised.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

VEOJÕU JA TRANSPORDI MEHHAANISEERIMINE LÄTI PÖLLUMAJANDUSES MECHANISATION OF TRANSPORTATION IN LATVIAN AGRICULTURE.

Mehhaniseerimise eeldusi.
Bases of Mechanisation.

Lätis pühendatakse viimasel ajal tõhusat tähelepanu põllumajanduse mehhaniseerimisele. Seejuures avaldub püüdeid laiemaulatuslikuks mitmesuguste põllumajandusmasinate kasutamiseks kui ka püüdeid hobujõu asendamiseks põllutööl traktoritega ja põllumajandustranspordi juures veoautodega. Jättes kõrvale põllumajandusriistade laiemaulatusliku rakendamise küsimuse ja peatudes seekord vaid tõhusamal traktorite ja autode kasutamisel põllumajanduses tuleb tähendada, et traktorite ja veoautode kasustamine ei aita kaasa ainult inim- ja hobujõu puuduse kõrvaldamisele, vaid ka põllumajandussaaduste tootmis- ja transportkulude vähendamisele ning põllumajanduse tasuvuse tõstmisele.

Oma põllutööliste puuduse tõttu tuli Lätis viimaseil aastail rakendada põllumajanduses 30—50 tuh. välistöölist ja hobujõu puuduse tõttu tuua sisse 3—5 tuh. hobust. Eri-teadlaste arvates ei jätku 400 tuh. hobusest selleks, et teostada Lätis kõiki tarvilikke töid¹⁾. Inim- ja hobujõu puudus häirib samuti põllumajanduse tootmise edasist arengut.

Tõhusad tootmis- ja transportkulud tingisid omakorda riigi juurdemaksutarvidust ja pidurdasid põllumajandussaaduste tarvituse suurenemist siseturul kui ka põllumajanduse tasuvuse tõusu.

Seejuures etendab suurt tähtsust samuti hobusejõu säilitamise ja eluea pikendamise soov, vabastades teda eriti raskeist töist ja koormisest, ning soov kergendada põllutööliste füüsilisi töid ja teha neile kättesaadavaks neid transpordi paremusi, milliseid kasustasid senini vaid linlased või maakaupmehed.

Veojõu ja transpordi mehhaniseerimisküsimuste käsitlemisel läti põllumajanduses pühendati erilist tähelepanu mehhaniseeritud veojõu rakendamisele maaharimisel ja autotranspordi kasutamisele piimaveol põlluma-

japidamisist piimaühisusisse ja merekala-transpordile kalurkütlastest sisemaale.

Veojõu ja transpordi mehhaniseerimisvõimaluste selgitamine põllumajanduses lülitati 1935. a. I p. põllutöömistri poolt moodustatud mehhaniseerimiskomisjoni ülesandesse. Rööbiti põllumajandusorganisatsioonide või üksikute põllumajapidamiste poolt muretsetavate traktorite ja autode ostuhinna alandamise abinõudega (tollimaksust vabastamine), vastavate krediitide ja kergenduste võimaldamisega pöörati tõhusat tähelepanu riiklike traktor- ja autopunktiide soetamisele.

Riiklikud traktoripunktid.
State Tractor Stations.

Määrused Põllutöömisteeriumi traktorite kasutamise kohta anti 28. V 36. Viimaste kohaselt asutab

põllutöömisteerium piimaühingute ja teiste põllumajandusorganisatsioonide juurde traktoreid tööriistade ja varjete mitmesuguste põllumajandustööde jaoks. Neid traktoreid valitseb ja nende korrapärase kasutamise eest vastutab vastav organisatsioon. Traktorit võidakse põllutöömisteeriumi nõusolekul müüa organisatsioonile, kelle juurde ta on asutatud²⁾, kui viimane kohustub traktorit 3 aasta jooksul mitte müüma edasi ja teostama ministeeriumi poolt kindlaksmääratud piirkonnas tariifi järgi põllupidajale mitmesuguseid töid. Traktorijuhti palkab põllutöömisteeriumi nõusolekul vastav organisatsioon. Seejuures võib põllutöömisteerium anda traktorijuhi tasuks toetust kuni 200 Ls aastas, või ta võib palgata ja tasuda traktorijuhi palga ise. Organisatsioonil tuleb kanda traktori kasutamise- ja remontkulud. Ühtlasi saab ta kõik tulud traktori kasutamisest. Vastava organisatsiooni poolt koostatud tariifid ja määrused traktori kasutamise kohta kinnitab põllutöömisteerium, kusjuures traktori ja riistade kasutamise eest organisatsioon ei või võtta üle 20 Ls harimata maa 1 ha ja üle 15 Ls haritud maa 1 ha kändmise eest, üle 6,50 Ls ja 3,70 Ls

¹⁾ 1935. a. loenduse järgi oli Lätis 385 000 hobust.

²⁾ Mitte üle omahinna; amortisatsiooniks arvatakse mitte üle 1,5% kuus.

vastavalt harimata ja haritud maa 1 ha äestamise eest, üle 3 Ls — jahvatus-, saagimis- ja raskuste transporttunni eest, üle 2 Ls loomasööda ekseleerimistunni eest. Organisaatsioon, kelle juures traktor asub, allub kõigile põllutöoministeeriumi või tema poolt volitatud isikute juhiseile ja korraldusile ja tasub ministeeriumile traktori ja riistade kasutamise eest 300 Ls aastas, kusjuures 6 aasta korrapärase töö möödudes traktor läheb üle organisatsiooni omanduseks.

Möödunud hooajal asutas põllutöoministeerium juba 11 sellist traktorpunkti. Sinna paigutati 11 välismaalt toodud traktorit 24 hj.

Nõudmine traktorite järele oli möödunud hooajal märksa intensiivsem, eriti soode ja niitude ülesküündmise alal, kui traktoripunktid suutsid täita. Kuna traktorid olid varustatud elektrivalgustusega, võis töötada ka päevavalgusest. Ha ülesküündmiseks kulus umbes 4 tundi ja peagu kõikjal nõudsid põllupidajad harimata maa juures kuni 12 tolli sügavat künki, mis töö jaoks hobjõud osutub liiga nõrgaks.

Eelseisval hooajal on otsustatud laiendada riiklike traktoripunktide võrku tunduvalt.

**Riiklikud
autopunktid.
State Automobile
Stations.**

Vastavalt 16. V 36 antud määrusile põllutöoministeeriumi veoautode kasutamise kohta asutatakse raskeveoautosid samuti kui traktoreidki piimaühingute ja teiste põllumajandusorganisatsioonide juurde ja nende ülesandeks on põllumajandussaaduste, tarvituskaupade ja mitmesuguste materjalide vedu. Kuid viimaseid juhivad vaid põllutöoministeeriumi poolt paigutatud juhid. Neid autosid võidakse müüa organisatsioonile samul tingimusil nagu traktoreid. Mainitud organisatsioonid aluvad põllutöoministeeriumile ja on kohustatud andma kohaseid ruume masinale ja teostama järelevalvet autojuhtide tegevuse üle, teatades väärnähtusist ministeeriumile. Autojuht on omakorda kohustatud hoolitsema auto korrashoiu eest, võtma vastu tasu masinakasustajailt ja andma üle vastavale organisatsioonile ning hoolitsema masina täiskooritud oleku eest. Organisaatsioon on kohustatud õiendama igakuiselt arveid ministeeriumiga. Veoauto kasutamismaksuna tühjalt oli näh-

tud ette 15 sant. ja laaditult 20 santimi km. Hiljem kõrgendati tariifi ja määrati 25 sant. km (tühjalt kui ka laaditult). 8. XII kinnitas Põllutöoministeerium uued määrused endi veoautode kasutamise kohta. Tulevikus võetakse põllupidajailt ja nende organisatsioonidelt 25 sant. km-lt (tühjalt või laaditult), kui teekonnaks on vähemalt 6 km (5 km teekonna juures 30 sant., 4 km teekonna juures — 35 sant. ja 3 km teekonna juures 40 sant. km-lt). Mainitud taksist saab 6,5 sant. km-lt põllutöoministeerium, kuna muu osa jääb punkti organisatsioonile määride, kütteõli-, väiksemate remontkulude (kuni 350 Ls aastas) ning üldiste eksploatatsioonikulude katteks. Põllutöoministeerium katab omalt poolt autokummide uuendamise ja suurema osa remondikuludid; samuti tasub autojuhi palga ja kannab auto kindlustuskulud tule vastu. On auto vaba, võidakse teda kasutada turistide veoks ja eraettevõtjate ning kaupmeeste ülesannete täitmiseks, kusjuures igalt sõidetud km tuleb võtta 40 sant. tühjalt või laaditult (lühimaa juures vähemalt 20% üle põllumajandustariifide), millest ministeerium saab 7 sant. km-lt. Peale ja mahalaadimine peab toimuma tunni jooksul, kuna ületunnilt võetakse lisamaksu 1 sant. minutis.

Senini on Põllutöoministeeriumi poolt korraldatud juba 20 sellist riiklikku autopunkti, kusjuures mõned autod anti kalurite koöperatiividele kalaveoks mererannalt sisemaale ja mõned autod piimaühingutele piimaveoks põllumajapidamisist piimaühingusse. Mainitud kala- ja piimatranspordiga riigiautodel teostati õnnestunud katse kalaturu reguleerimise ja või tootmiskulu alandamise alal.

Põllumajapidamisilt tuli nii palju ülesandeid, et katkestamata töö juures isegi öösel ja pihapäeval oleks suudetud täita vaid väiksem osa neist nõnda, et mõningaid vähemkiireid töid tuleb lükata paari kuu võrra edasi. Arvatakse, et kõigi 30 autopunkti teekond esimesel aastal moodustab umbes 1 milj. km ja veavad kaupu ligi 2 milj. tn ulatuses, mille hulgas esinevad esikohal telliskivi, tsement, suhkrupeet, teravili, õunad, või, piim jt. Kaubaveolt arvatakse laekuvat umbes 250 000 Ls. Eraautodel läheks vedu umbes kaks korda kallimaks, mida ei oleks suudetud kanda ja

põllupidajail tulnuks transpordist autol loobuda.

Tuleval aastal kavatakse autopunktide võrku märksa laiendada, kusjuures erilist tähelepanu kavatakse pühendada piimaveole põllumajapidamisist piimauhinguisse ja kala-veole merekaldalt sisemaale.

Traktorite ja veoautode levik.
Increased Use of Tractors and Trucks.

Riiklikud traktor- ja autopunktid osutusid soodsaks propagandavahendiks veoautode ja eriti traktorite

laemaulatuslikuks kasutamiseks põllupidajate endi poolt.

Möödunud hooajal põllutööstusteeringumi poolt sisetoodud 61 traktorist paigutati traktoripunktidesse vaid 11, kuna põllupidajatele müüdi 50. Eelseisva hooaja kohta tuli ministeeriumile juba 120 järelepärimist traktoriostu kohta. Traktorid 24 hj. maksusid põllupidajatele möödunud hooajal umbes 2000 Ls. Sama hinnaga kavatakse varustada põllupidajaid traktoritega ka eelseisval hooajal, vaatamata lati devalveerimisele. Traktoritöö tuleb Lätis umbes 25% odavam kui hobusetöö, kuigi seda normi peetakse kõrgeks, kuna, näit., Inglises tuleb traktoritöö hobuse omast 55% odavam. Traktor asendab majapidamises 2—3 hobust ja üht inimjõudu

ning suudab töötleda kolme keskmise suuruse majapidamise maid. Seejuures maksub näit., 1 ha maa kündmine põllupidajate endi arva-tes umbes 20 Ls.

Traktorite kasutamise soodustamise eesmärgil põllumajanduses põllutööstusteeringum korraldab sel talvel traktorijuhtide kursusi neile põllupidajatele või nende töölisile, kes endile on muretsenud traktoreid või kavatsevad teha seda edaspidi.

Põllutööstusteeringumi eriteadlaste arvutusel tuleb Läti vedada sisse aastas vähemalt 130 traktorit.

Põllutööstusteeringumi poolt m. a. sisetoodud 54 veoautost müüdi põllupidajatele 24 ja 30 paigutati riiklikesse autopunktidesse. Põllupidaja hakkab tundma suuremat huvi ka veoautode muretsemise vastu.

Põhjalikumad edasised uurimused jõuveo ja transpordi mehhaniseerimisvõimaluste kohta põllumajanduses toimuvad muuseas selles täielikult mehhaniseeritud põllumajanduses, millest otsustas teostada Põllutööstusteeringum. Seda majandusala varustatakse täielikumate ajakohaste masinate ja riistadega. Selle majandusala tegevus, mida hakkab juhtima eriteadlane-agnoom, peab andma põllupidajatele vääriskaid üritusi ja tunnustusi põllumajanduse mehhaniseerimise alal.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

31. detsembril 1936. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kättevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 178 895,40	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	704 876,51
välisaraha	8 774 691,22	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 443 857,71	a) pangatähed liikvel	44 451 622,—
3. Sisevekalid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekalid	9 830 084,55	valitause	19 674 819,55
põllumajandusl.	1 896 651,59	pankade	9 777 935,28
metsatööstusl.	70 063,40	teised	2 121 192,15
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	6 968 023,96
valitausele	—		
teistele *)	14 139 002,84		
5. Kinnis- ja vallaavara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	3 372 362,20		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	14 992 869,04		
	88 698 367,45		88 698 367,45

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 56,50 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 2 234 767,65
Includes Ukr. 2 234 767,65 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

UNGARI. Ülevaade ungari majandusest. — *Survey of Economic Conditions in Hungary.*

Ungari majandusseisund näitas viimaseil kuul kestvat paranemist. 1936. a. kolmandal veerandil oli tööstustoodangu indeks 12% kõrgem, kui aasta eest ja tööliste arv tõusis 11%. See tõus oli tingitud eeskätt tootmisvarade tööstuse arengust, kuigi tõusutempo oli sel alal muutunud aeglasemaks. Tootmisvarade ja ehitustegevuse toodangu indeks oli 1936. a. kolmandal veerandil 28% kõrgem kui 1935. a. samal ajal. M. a. teisel veerandil oli see tõus aga 56% ja esimesel veerandil 44%. Seevastu on kiirenenud tarvitusvarade tööstuse toodangu tõus: kolmandal veerandil 9%, teisel — 6% ja esimesel — 2%. Eramajandus kui ka riiklikud ettevõtted suurendasid kolmandal veerandil taas investeerimistegevust. Tarvitusvarade toodangu tõus oli tingitud linna- ja eriti maaelanike tarvituse tõusust.

Raha- ja kapitaliturg ei muutunud aruandeperioodil. Stagnatsioon on püsnud krediitandmisel kui ka hoiusummade kujunemises.

Juuni lõpust alates ilmnas hindades tõus. Kuni oktoobri lõpuni tõusid suurmuutõugihinnad 7,5%, kusjuures põllumajandussaaduste hindade tõus oli 12%, tööstussaadusil — 1,8% ja elatusmaksumusel — 2,1%. Hindade tõus oli tingitud osalt nõudmise konjunktuurilisest suurenemisest ja osalt maailmaturu hindade tõusust.

Väliskaubanduse läbikäik oli elav. Kolmandal veerandil näitasid suurt tõusu sisse- kui ka väljavedu. Kaubandusbilansi aktiivasaldo näitas 42 milj. pengöt 13 milj. pengö vastu 1935. a. 1936. a. oktoobris ja novembris aga näitas väliskaubanduse läbikäik kahanemist ja aktiivasaldo vähenemist. See oli

tingitud osalt vääringute devalveerimisest tekkinud kindlusetusest.

Konjunktuur kujuneb Ungaris praegu väga soodsalt ja eelolevail kuul peetakse tõenäoseks edasist tõusu. Kuid hinnanguid kaugema tuleviku kohta võetakse juba väga ettevaatlikult. Nimeit valitseb kindlusetus tuleviku investeerimistegevuse kujunemises. Ehituskulude tõusu tõttu arvestatakse 1937. a. ehitustegevuse võimalikku langust. Tarvitusvarade tööstuste väljaehitamise tempos peetakse langust samuti tõenäoseks, kuna üksikud tööstusharud suudavad juba praegu katta siseturunõudeid täielikult. Asutamise elevus läks koguni nii kaugemale, et üksikute tööstusharude võime kujundati juba praegu liialt suureks välja, nii et seda isegi praeguse soodsas konjunktuuri juures ei suudeta täielikult kasutada. Ehitustegevuse ja tööstusliku investeerimise kahanemine aga halvab kahtlemata tootmisvahendite tööstust.

Konjunktuuri kujunemisele võivad hakata mõjuma kahjulikult veel järgmised tegurid: rida tööstus-tööraineid on kallinenud tunduvalt. Samuti tuleb arvestada tööpalkade võimalikku tõusu. Mitmes tööstusharus annab end juba praegu tunda õppinud tööliste puudus. See on tingitud osalt üksikute tööstusharude heast tegevusest ja osalt ka, et tööstusõpilaste arv depressioonaaastail kahanen suuresti. Ka sõjaaastail ärajäänud sindivus mõjub kaasa. Tootmiskulude tõusu mõjustab ka aegajaline 48 tunnise tööpäeva siseseadmine. Teisalt kardetakse aga, et kui tööstus neid kuludelemente peaks katma saadustehindade tõstmisega, kutsuks see välja nõudmise vähenemist, toodangu piiramist ja konjunktuuri langust.

INGLISE. Briti väliskaubandus novembris ja 1936. a. esimese 11 kuu kestel.

British Foreign Trade during November and First 11 Months of 1936.

Novembris oli Briti väliskaubanduse läbikäik, võrreldes oktoobri ja 1935. a. novembri kuuga f:

	Nov. 1936	Okt. 1936	Nov. 1935
Sissevedu	78 671 960	80 539 176	71 455 252
Väljavedu	38 441 349	41 764 413	39 399 994
Reeksport	4 942 816	4 470 139	4 571 952

Sissevedu suurenes novembris, võrreldes eelmise aasta sama kvuga 10%, väljavedu aga langes seevastu ligemale 2,5%. Toitainete rühmas oli eriti märgatav sisseveo tõus teravilja ja jahu alal, mida tuleb panna peamiselt teraviljahindade tõusu arvele. Kõige enam tõusis suhteliselt toormaterjalide sissevedu (13% võrreldes 1935. a. novembriga). Väliskaubanduse passiivsus suurenes novembris tunduvalt. Esimese 11 kuu väliskaubandus 1936. a. oli Britis: 1000 £:

	1936	1935	1936 rohkem
Sissevedu	765 875	683 556	12%
Väljavedu	400 254	391 037	2,4%
Reeksport	54 926	49 821	0%

Sissevedu suurenes esimese 11 kuu kestel võrreldes eelmise aasta sama perioodiga toit- ja maitseainete rühmas 7%, toor- ja poolvalmisainete rühmas 18% ja valmissaaduste omas 15%. Väljavedu suurenes toit- ja

Inglise-Argentiina kaubandusleping.

1. XII 36. kirjutati Londonis alla uuele Argentiina-Inglise kaubanduslepingule. Uue kokkuleppe alusel pannakse kehtima Inglises järgmised sisseveotollid: loomaliha, jahutatud $\frac{3}{4}$ penssi nael, loomaliha külmutatud $\frac{2}{3}$ penssi nael, loomaliha ja vasikaliha kondiga ja kondita ning söödavad sisikonna osad — 20% ad valorem, loomaliha (arvatud välja keeled) konservitud õhukindlaid pakendeis — 20% ad valorem, loomalihaekstraktid ja -essentsid — 20% ad valorem, keeled õhukindlaid pakendeis — 30% ad valorem. Samal ajal on lepingus nähtud ette ka Inglise

valmissaaduste rühmas 11% ja 2,6%, toor- ja poolvalmisainete rühmas vähenes 5%.

Kuigi Briti väliskaubandusbilansi passiivsus suurenes 1936. a., ei näe inglise majandusringkonnad ses midagi alarmeerivat. Tööstuse kõrgkonjunktuur tõi möödapääsematult endaga kaasa suurenenud nõudmise toorainetele. Jõukuse tõus mõjustas toitainete tarvituse kasvu. Sõjavarustuskava, millest teostatakse 1936. a., suurendas omakorda vajadust mitmete sisseveokaupade järele.

Briti investeerimised välismail ja asumais (üldsummas £ 3 714 000 000) andsid 1936. a. hoopis suuremat dividendi kui eelmisel aastal (£ 167 900 000). Ühenduses suurenenud nägematu ekspordiga muil aladel, nagu laevandus, kinnitus, jne., võib oletada, et Briti maksebilanss lõppes 1936. a. halvemal korral väikese puudujäägiga.

— Anglo-Argentinian Trade Agreement.

sisse vedada lubatud looma- ja lambaliha-koguse piirid.

Argentiina-Inglise kaubandusleping on tähelepanuväärt seepoolest, et ühenduses temaga pannakse kehtima liha sisseveotollid ning et loogilise järeldusena sellele tuleb arvestada sisseveotolli peekonile eelseisvate Skandinaavia ning Balti-Inglise kaubanduslähbirääkimiste tulemusena.

Vasikaliha Zelees ja konservkeeli see leping ei puuduta senini, kuni on jõus Poola-Inglise leping, milles nende sisseveotollid on konsolideeritud.

SAKSA.

Varustusraskusi Saksas.

Difficulties of Securing the Required Food Supplies in Germany.

Saksat tabas 1936. a. osalise ikalduse tagajärjel teravilja puudujääk. Varemmail aastail etendasid Saksa tootluses suurt osa 1932. a. ja 1933. a. rekordsaakide ülejäägid. Järgnenud keskpäraseil saagiaastail tarvitati need ülejäägid ära. Seepärast on oodata, et Saksa tootlusala paaril eeloleval aastal elab üle seniseist palju tugevamaid ja ulatuslikumaid pinevusi.

Saksas jätkuks teravilja inimitoiduks; kuid teravilja tuleb tahtes-tahtmata kasutada ka loomatoiduks, 1935/1936. a. kulu-tati loomatoiduks Reichsstelle für Getreide

kaudu 2,8 milj. tn rukist ja kuni 600 000 tn nisu. Inimitoiduks määratud teraviljakoguse kindlustamiseks oleks vaja, et võrreldes 1935. a. loomatoiduks kasustatud rukkiga kasustatuks 1936. a. saagist rukist loomatoiduks märksa vähem, vähemalt milj. tn võrra. Selle saavutamiseks kavatsatakse muuta kuuldavasti rukki ja sealihha hinnasuhet. Praeguste 1933. a. saadik kindlate rukki- ja kõrgete sealihahindade juures on põllumehed rahaliselt huvitatud rukki söötmisest sigadele. Arvatakse, et rukkiahindade tõstmisel 10% väheneb põllumeeste huvi rukki sää-

rased kasustusviisi vastu. Raskust tekitab küsimus, kuidas tõsta rukkiahinda, ilma et see tõus kanduks leivahinnale, mis tundub praegu küllalt kõrge (odavama leiva hind on praegu 24 pf. kg.). Veel raskem on olukord nisu alal, kus saak, arvatud ühes eelmise aasta ülejääk, seemnevili arvatud maha, oli ümarmarguselt 4,2 milj. tn. ja tarbimine 5 milj. Siin tuleks täita mitte ükski 0,8 milj. tn. suurune puudujääk, vaid asendada ka 1935. a. kodulindudele jne. toidetud 0,6 milj. tn. Seisundist saab üle vaid suurte nisukoguste importimisega. Seda ei ole Saksas praeguses olukorras sugugi kerge teostada. Teatava koguse nisu ta saab kahtlemata Kagu-Euroopast kliiringu alusel; muu osa tuleb vedada sisse Kanadast kui ainsast riigist, kellel on nisuülejääke ja seda valuuta vastu.

Söödavilja puudumine mõjustab kõiki temast sõltuvaid põllumajandusharusid ja viimaste kaudu ka üldist toitlusseisundit, tekitades teatavalt aladel (sead) ülepakumist

ja hinnalangust, teisel (piimasaadused, munad) toodangu langust või suurendatud nõudmise hädaohtu.

Võimütigi alal pandi 1. I 37. kehtima kaupluste ratsionaliseerimise süsteem. Või väikemüüjiga teotsevad ärid saavad võid nii palju, kui neile teatud ajal on võimalik anda. Või saamiseks peab ostjal olema Bezugsausweis, mis antakse välja kogukonnalt saadava Haushaltsnachweisi põhjal. Ostja võib endale kaupluse, kust ta alatiselt tahab saada võid, märgitakse selles peetavasse Kundennachweisi. Saab kauplus võid, ositab ta saadud koguse Kundennachweisis registreeritud ostjate varule. Viimastele antav võikogus kõigub järelikult sedamööda, kui palju väikemüüja saab võid. Turu elastema reguleerimise seisukohalt eelistatakse seda süsteemi maailmasõjaaegsele kaartide-süsteemile. Esialgul ta kehtib ainult või kohta. Pole aga võimatu, et teda tuleb laiendada ka mõnedele teistele esmajärgu tarbeainetele.

Angerjate sisseveo toll Saksas. — *Import Duty on Eels in Germany.*

Angerjate sisseveotoll on 1. XII — 31. V Saksas tavalise RM. 60.— asemel RM. 10.—.

SOOME.

Soome metsamüügid. — *Finnish Timber Sales.*

1. XII 36. müüdi Soomest ja veeti välja 1 032 993 std., mis koguse hulgas olid ka kastilaudu ja eelmisest aastast saatmatajäänud partiisid. 1935. a. oli samaks ajaks veeatud välja 931 719 std.

1937. a. on müüdnud ette juba umbes

600 000 std. peamiselt Inglisse. Suurema ostjana esines seekord ka Saksa. Põhjasortide müük oli vahepeal pisut tagasihoidlikum, kuni turule mahutati NSVL-u puumaterjali ja müüd on see taas vilgastunud. Metsamaterjalihinnad püsivad praegu kindlaina.

Olukord viljaturul. — *Conditions on Grain Market.*

Olukord kodumaisel viljaturul on jätkuvalt elav. Kontrollialuseile veskele müüdi uuest lõkusest (augustist—novembrini) nisu 26 313 tn (eelmisel a. 9392 tn) ja rukist 20 020 tn, nii et nisu osteti enam kui rukist, mis on esmakordne nähtus Soomes. Välismaist vilja toodi tolliladudesse viimasel ajal suurel määral, nii et praegu on ainult rukist ladudes üle 12 milj. kg. Tolliladude kasvamisest aitas omaltpoolt asjaolu, et 1937. a. tollide kohta ei olnud kuni viimaste päevadeni täielikku selgust. Välismaised viljahinnad osutusid suuresti kõikuvaiks — erinevus 4—8%.

Detsembri algul tegi Valitsus otsuse Riigi Viljakontori käsitussummade tõstmiseks, et see võiks osta suuremaid tagavaru, mis aitaksid reguleerida turgu ka neil juhtudel, kui import peaks katkema sõja või mõnel teisel põhjusel. Leiti tarvilikuks suurendada vastavaid krediite 150 milj. Smk. võrra, sellest 1936. a. veel 30 milj. Smk, ning tehti vastav esitis Eduskunnale. Riigi Viljakontori tagavarade suurus määrati teatavasti 1928. a. maksimaalselt 8 milj. kg., 1931. a. tõsteti see 15 milj. kg., kuid seda normi ei saanud Viljakontor kuidagi osta raha puudusel.

11 kuu väliskaubandus. — *Foreign Trade for 11 Months.*

Soome 11 kuu väliskaubandus lõppes umbes 850 milj. Smk. aktiivsusega. Eelmise aasta sama ajajärgu aktiivsus oli 711,3 milj.

Smk. 1936. a. aktiivsus oluaks veelgi suurem, kui välismaalt ei oleks ostetud viimasel kuul paar suuremat laeva.

Ekspordipremiad. — *Export Premiums.*

Valitsuse otsusega 10. XII-st tõsteti võipremiat 5 Smk-lt 6,50 Smk-le. Teised preemiad jäid endisiks. Võipremia tõstmine on seletatav eeskätt seega, et Eduskunta võttis mõni päev varem seisukoha, et võile tuleb

kindlustada senisest kõrgem keskhind, mis oli 24 Smk.

Hulgimüügil kõikusiid vähinnad viimasel ajal 24—30 Smk. Viimasel nädalal leidis aset taas väiksem tagasiminekinna. Nüüd on see 24 Smk.

Kauba päritolutunnistused Soome ja Läti vahel.

Certificates of Origin of Merchandise between Finland and Latvia.

Soome ning Läti kaubavahenduse korraldamisel on Läti poolt hakatud nõudma soome kaupadelt päritolutunnistusi. Soome poolt

tahetakse 1. I-st 37. panna kehtima sama kord läti kaupade suhtes. Selleks pannakse kehtima erimäärus.

TAANI.

Taani osa Saksa põllumajandussaaduste koguimpordis.

Denmark's Share in the Total Imports of Agricultural Produce in Germany.

Taani põllumajandusnõukogu (Landbrugsraadet) avaldab andmeid selle kohta, mis osa kuulub Taanile Saksa põllumajandussaaduste impordis. Andmed on töötatud välja Landbrugsraadeti poolt ja käivad viimase kolme aasta esimese 10 kuu kohta.

	1934	1935	1936
Elussarvloomad	56	67	74
Elussead	70	37	46
Hobused	28	31	30

Taani osa Saksa impordis %.

	1934	1935	1936
Või	31	35	44
Munad	20	23	29
Juust	10	12	17
Searasv	24	42	38
Tapetud sulgloomad	11	11	13

Taani põllumajandussaaduste eksport Saksa on järjest tõusmas. Saksa turu varustajana on Taani esikohal järgmiste kaupade alal: või, munad, searasv, sarvloomad ja sead. Taanist müüvad rohkem Saksa põllumajandussaadusi: Holland — juustu; Ungari, Jugoslaavia ja Bulgaaria — sulgloomi ja Ungari — hobuseid.

Taani osa Inglise põllumajandussaaduste koguimpordis.

Denmark's Share in the total Imports of Agricultural Produce in England.

Või, munade, peekoni ja sinkide koguimpordis Inglise m. a. esimese 11 kuu jooksul kuulub Taanile järgmine osa:

Võid imporditi Inglise kokku 8 910 000 cwt., sellest osteti Taanist 1 991 000 cwt. (1935. a. 11 kuu jooksul 2 020 000 cwt.). Taanist müüis rohkem võid Inglise ainult Uus-meremaa — 2 490 000 cwt. Kolmandal kohal on Austraalia — 1 521 000 cwt.

Mune impordis Inglise samal ajal 21 961 000 s.-sada, sellest Taanist 7 061 000 (1935 — 6 064 000). Järgmisel kohal on Holland — 3 480 000.

Peekonit ja sinki impordis inglise 11 kuu jooksul 6 589 000 cwt., sellest Taanist 3 104 000 cwt. (1935. a. samal ajal 3 515 000). Järgneb Kanada — 1 198 000 cwt.